

НАРОДНА СКУПШТИНА

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ О РАДУ СРПСКЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

ИЗЛАЗИ СВАКИ ДАН ЗА ВРЕМЕ СКУПШТИНСКОГ РАДА

ПРЕТИЛАТУ ПРИМА

КРАЉЕВСКО-СРПСКА ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА

ЦЕНА ЈЕ ЛИСТУ:

ЗА СРБИЈУ 6 ДИИ. МЕСЕЧНО

ОД ЈЕДНОГА БРОЈА 0.40 ДИИ.

ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ ПОШТАНСКОГ САВЕЗА 15 ДИИ. МЕСЕЧНО

УРЕЂУЈУ СКУПШТИНСКИ СЕКРЕТАРИ:

Ранко Петровић, Доброслав Ружић, Љуб. П. Ђирић.

Број 38

ЧЕТВРТАК 17 ЈАНУАРА 1891

Година I

36 САСТАНАК

19 децембра 1890 год. у Београду.

ПРЕДСЕДАВАО ПРЕДПРЕДСЕДНИК

Димитрије Катић

СЕКРЕТАР

Витом. Младеновић

(НАСТАВАК)

Тај напад управљен је противу мене, јер ја сам у начелној дебати изнео једно писмо и прочитао Скупштини, и имам да му одговорим на то. Оно што сам прочитао и изнео, није само мишљење једног чиновника, него је то мишљење велике већине народа истог округа: да је тај суд партизански образован и партизански да суди, када тај суд осуђује двојицу људи по 3 — 4 месеци затвора и 2000 дин. глобе за оно, за што су напредњачки судови осуђивали и то опозиционаре на по 2 — 3 дана затвора; и чак варошки суд у Београду, и то напредњачки осуђивао је кривце на 1 дан за оваке исте кривце штампарске. С тога ја сам то и изнео, да је опште мњење да је ужички суд партизански и то сам изнео не као мишљење једнога човека, него као опште мишљење народа тога краја; писмо је побројало поједине случаје партизанства тога суда, који су се последњих дана десили.

Таса Николајевић — Да би доказао штетност овог предлога министра правде, ја се нећу упуштати у оно, што су предговорници говорили, но молим само да ми се дозволи да једним примером из службеног живота докажем како је опасно напуштати свечане тековине. Тај случај био је за време кад је напредњачка владавина била у пуном јеку своје власти. Један чиновник, који сад седи на министарској столици, написао је једну брошуру, где је показао и изнео дипломатску сирему једног чиновника. Томе данашњем министру, а ондашњем чиновнику, његов надлежни министар, коме се брошура није допала, створио је из тог дела једну кривицу као за недостојно понашање, и отпустио га је за то из државне службе. Овим сам хтео само да кажем то, каку квалifikацију дајем ја министарској правди.

Ја, господо, још и данас стојим под утицајем неправде, која је овоме чиновнику, садашњем министру, учињена; и према овоме, из начела, не могу да дозволим да министар правде суди, а не за то што данашњем министру не верујем. Ја видим, да ће већина да усвоји предлог, али знам, да ће се она доцније кајати.

У пројекту се каже, да ће се судија казнити за недостојно понашање. Ово је врло растегљив појам и баш садашњи

министар под изговором недостојног понашања тада је изгубио службу, а ево сад где сам дочекао, да тај човек подноси предлог, да се судији суди за недостојно понашање. Ја у начелу то не могу да одобрим и држим, да се овим само подржавају властољубиве тежње министара; а мени као члану опозиције, није непријатно што данашња влада овакав пројекат подноси.

Панта Срећковић — Ја не знам веће несреће за један народ, но кад му буду судиле неваљале судије. А да су неваљале судије највећа несрећа ја ћу да наведем пример из наше прошлости. Овде се предлаже да се судија казни новчано, да му одузму месечну плату, а он опет да суди гладан. Ја не мислим да то може да буде у свету да кад сам гладан судим, а да онога који дође као гладник не — очерупам. И наше средње вековно законодавство тако није радило, но је неваљалог судију казнило онако како треба да се казни. У Душановом законнику стоји: „који судија прими мито, и то се докаже, такав судија да се не жени и од њега нико да не узме девојку и да се затре семе таквог судије“. Ја држим да ће данашње законодавство учинити највећу погрешку ако пође овим клизавим путем.

Кад човек добро прочита овај пројекат, мора се запитати: за што се казни судија? Мени пада на памет случај кад ко изда књигу, која је врло добра, онда оне ценилаке критичари замерају: да докажу да јога неваља, па почну не ваља језик, требало је да дође на друго место и замерају све за ситнице, па онда нападну на човека да му књига не ваља. Ја не разумем ово у пројекту: „за немарно вршење дужности“. Како немарно? За невршење дужности, то разумем. Кад неко не ће да дође на дужност онда је то невршење дужности. Ова реч немарно може да упропасти најбољег судију само ако га председник мрзи, за то та реч и не сме остати у закону; јер то би било оно исто што и § 76.

Друго „за недостојно понашање у служби“ шта је то? Како то недостојно понашање у служби. Човек седи за столом и суди, па како ће недостојно да се понаша мањ' ако је пијан и бљује. (Смех.) Дакле и ово не сме да остане.

Даље у пројекту стоји: „или ван ње“. Ово је тек права напаст и ово ће да упропасти најбољег човека. Дакле за немарно вршење службе, недостојно понашање у служби и ван ње може министар да казни. То стоји у пројекту, а ја вам кажем да то треба да се избрише са свим па тек онда долази питање: хоће ли министар да казни или ко други. Ја мислим, као што су моји другови казали, да је много боље и коректније да казни касациони суд; а ако дозволите министру да казни онда нека председник министарског савета увек одобри и потписује те пресуде; јер он ће водити рачуне о себи и о ономе што ће штампати да му каже. Ја иначе не би могао, пристајати тако; али је најкоректније да казну изриче касациони суд.

Сад да кажем нешто за оно што се каже да се неко право осуђује. Знаће ко год је ишао на суд, а ја хвала богу још нисам никад, да кад неко изгуби на суду он осуђује судију. То је позната ствар, јер човек осуђује да му одлакне. Ја па то не полажем ништа и Митровић може читати и 50 писама, како се неко љути на суд, па му то не вреди ништа.

Сад долази онај додаток по коме у судске ствари има да се меша Државни Савет. (Чује се: то је изостављено). Кад је изостављено онда не ћу више да говорим.

Васа Манојловић — После онако јаких разлога г. Васиљевића, Авакумовића, Николајевића, и г. Срећковића, ја држим, да не би имало места шта више говорити против овога члана у пројекту, јер би морао да поновим оне исте разлоге, које су и они наводили, али кажем и имам да приметим овде само то, да је доста загонетно и чудно и за велику штудију овако данашње понашање посланика у Скупштини против судија. Није велико време, које нас раставља од времена кад нисмо имали независност судску и кад смо ту независност добили Српски се народ са правом радовао независности судској, па и после промене уставне налазио је јаких разлога да иста Уставом ујемчи. То су диктирали врло велики разлози и народни и државни и данас она господа, која се тако неразумљиво изражавају против судија у опште — немају тако великих разлога, немају за то ни права, што се у појединим судовима налазе поједине судије које мож' да не одмеравају своје понашање онако како би требало и стога не би требало од поједини хрђави судија изводити закључак и подозревати и на оне, који то не заслужују. Но на послетку тако се за неке каже, да су партизани, не може им се ипак одрећи савесност судска. Ми смо у одбору размисљали о овоме члану, и као што знате ми смо били против овога члана и за то га нисмо ни предлагали Скупштини, као год што смо били против и члана 29, јер смо држали да се са овим предлогом потиरे од части самостално држање судија у овоме послу при изрицању правде. Али кад је Скупштина усвојила члан 29, са предложеним изменама господина министра онда је са свим неправдано тражити још да се усвоји измена код чл. 38, јер то значи тражити „дупло“ да се судија казни. Кад сте дозволили, господо, касационом суду, да може поротски судити, т. ј. раширили сте му власт да може судити без обзира на доказе из кривичног поступка, онда ја не знам за што сад тражите, да и министар може казнити судију и то до месец дана новчано. Та казна није баш мала.

Господин Васиљевић без икаквог устезања отворено је казано, шта може један министар учинити, који је страшно политиком заузет, и какве неприлике може да чини у судовима, и баш из самих оних његових разлога, ја држим да не би требало дозволити министру да он може казнити судију. Не могу довољно сам себи да дам разлога за ове речи и оваку стилизацију овога члана, гди се каже, да за немарљиво вршење дужности или недостојно понашање у служби, или ван ње, да може министар казнити судију и за то.

Господо, разумем казнити за недостојно понашање и немарљиво вршење службе, али за недостојно понашање ван службе — на сокаку — подвргнути једнога човека (судију) казни, ја то не разумем шта је, ако није да се судија потчини и да му се г. министар престава као страшило, јер министар по томе има права да казни судију, и с тога што му овај није скинуо капу, кад га је срео на сокаку. То изгледа тако исто као кад професор казни свога ђака. Ја сам противу тога и на послетку познавајући расположење Скупштине, која је, видим, вољна да одобри оваку редакцију, ја би молио г. г. посланике да се размисле о овоме члану и његовој стилизацији, а нарочито о речима „ван службе“, да за такво недостојно понашање може министар казнити судију.

То је нешто страшно и ја вас уверавам, да ћете се кад тад кајати, што испуштате једно муком задобијено право. И ја би предложио, да се овај члан врати одбору, па на послетку ако обете да се прими, онда нека се друкчије стилизује, а не примајте овако као што је предложено. Молим г. г. посланике ако обе да ме у овоме потпомогну, да се ова реч „ван службе“ избрише, иначе ја сам противан целом овом члану.

Марко Петровић — Идеје су, господо, чудне ствари, оне су врло растељиве природе, Једна идеја може се извести и правилно и неправилно. Идеја једна кад је зле судбине, може да се изопачи и од најплеменитије намере њене може се створити једна најдрња ствар, која нема никаква сродства са том идејом. Чини ми се да је тако и са нашом идејом о судској независности — да је и она такве исте судбине. Не само ми него и сви људи, који имају мало напредније мисли, вада су се борили за независност судија. При изрицању правде, борили су се не због саме идеје, него што су налазили више гаранције за изрицање правде и објективније примењивање државних закона, када су судије, које примењују законе и изричу правду у име и на основу тих закона, слободни од свачијег утицаја на њихово мишљење о одредбама појединих закона. Али као год и једно пиће кад се смести у рђав суд, добије рђав мирис и често отрован укус, исто тако и идеја кад падне незгодним људима да их изводе и примењују, онда добију друкчи облик и карактер. Сад да се упитамо да ли је овде крива идеја или онај, који је њу изопачио, — и да ли за љубав апстрактног појма о идеји, треба гледати црну реалност, као последицу изопачења једне, можда најплеменитије идеје? Тако нам је чини ми се и данас, с идејом независности судске у нашој држави и нашем законодавству. Људи су изопачили ту идеју, те је она изгубила свој првобитни облик. Нама као државницима колико је за поштовање идеја, толико као грађанима и синовима ове земље, мора бити мила и реалност и ми јој морамо искрено и отворено погледати у право лице њено, макар оно било црно или бело. Ја сам велики поштовалац напредних идеја, али ипак када једна изопачена идеја створи стање штетно по земљу или интересе појединаца, а нарочито тамо гди је усредсређена сва нада грађанског живота и грађанских права, и гди се вије заступа њихове заштите и одбране, па се то тамо изопачи, ми смо преко све воље или невоље дужни и тамо се обазрети, па ако је штетно, или зло стање, које је под фирмом те идеје створено, ми морамо на то свратити, за времена свој озбиљан поглед и пажњу и морамо водити рачуна о последицама од куда ако се врело једном злу, ма оно одакле извирало, нестане за времена на пут. Против идеје о независности судској овде није имао нико куражи да се бори, и цео разговор водио се само о томе, како је та идеја примењена, да ли је примењена у оним границама у којима је законодавац хтео и да ли она није толико на широко и на дугачко развучена, да је сасвим изгубила свој мили и племенити облик и претворила се у законску карикатуру, у коју су, место закона и његове светиње, смештени многи други рачуни врло незгодне природе, који не би смели ничега сродног имати ни са светињом правде ни са узвишеношћу судије — Да се упитамо, нису ли се тамо сместила у њих рђаве намере појединих и понеких судија, које су донеле рђаве резултате, помоћ закона, светињу правде и узвишеност судијску и у целом овом спору између ова два мишљења у Скупштини то је главно, — и ја сам устао да говорим о томе питању једино са тога разлога, што се овде изврћу појмови, изопачава намера и ћутке обилази око нужде, која је овај законски предлог овакав изазвала. Ја нећу никад да кажем да је идеја, о независности судској штетна и рђава, него само о томе да говорим, колико је правилно примењена код нас у животу судијском и раду судском, и да ли она иде на штету и углед правде у нашој земљи или јој, са оваком применом, утврђеном многим незгодним примерима, сама задаје можда велики удар, чему смо ми најмање криви, чему су можда, по неке незгодне судије највећи повод и узрок.

Мени се чини, господо, да се идеја о независности судској претворила у монопол судски, и да су судије на рачун судске независности постали независни грађани, и то постали независни и од закона и од власти државних, постали независни и од свију обзира, које треба да имају судије. (Одобравање).

Мени се чини, господо, да су и господа поборници независности судске својим говорима доказали да су се под видом идеје о независности судској заступале појаве, које се не смеју дозволити и да и они сами не одрчу, да је се при-

www.mimo.rs незгодног еспана сместило у тој идеји, што јако штети морал судски и некако доводи у питање и чистоту саме правде у овој земљи.

Господо, да ли је то идеја о судској независности, кад један судија, који нити пати стоку, нити има услова, да је таји, истера више стоке на вашар него један газда, као што је то био случај на једном прошлом вашару у западном крају Србије?! Господо, да ли је то идеја о независности судској, кад нестану из суда акта од вредности, као на каквој телалници вашарекој, а кад се тиме доводи у питање лично право и доказна средства какве масне парнице и да после нико за то не одговара? Да ли се у оквир независности судске смеју сместити и такве појаве? За цело да не.

Један од госпoде предговорника мало пре пита, какав појам обухватају речи: „недостoјно понашање једног судије.“ Господо! појам је овај и треба да се разуме на прилику овако: кад један судија опсује оца и метер грађанину, који је код њега дошао да тажи правду. Такав случај десио се скоро у једном суду и баш за трајања ове Скупштине, у које време ја нисам још био у Скупштини, — па ако хоћете може се то и да докаже, — али штедећи светињу судског места, ја нећу да споменем ни место суда ни име лица, само ћу рећи, да је то случај из живота наше независности судске. Ето, то је оно, што не долази у оквир судске независности и ми би хтели да се рад судија сведе у природне границе о независности судској, а не да у свој светли и освећени круг може да смести и оваке прљаве појмове о узвишеној независности судској при изрицању правде и примени законских одредаба. У чл. 147. Устава, којим је гарантована независност судска не каже се, да судија у независном положају може радити шта хоће, него се каже, да су судије независне само *при изрицању правде*, да при изрицању правде не стоје ни под каквом влашћу, да их ко год може натерати да примењују једну законску одредбу другачије него како они схватају, ми разумемо господо ту одредбу, ту границу, где не сме улазити административна власт, и то је оно, што ни ми нећемо да дирамо, и ми хоћемо, да је судија независан у изрицању правде и примењивању закона, и да нико не може од њега тражити да он примењује закон како други хоће, него само онако како он разуме, али никако да он може и трговати са туђим правима, или ограничавати чија права у колико их он има. Изрицање правде то је ствар његове савести и његовог схватања и разумевања закона, и ми и не тражимо да он за то буде одговоран. Међу тим господо, нама је мање и опасности од тога, како ће судије применити један закон при изрицању правде нарочито у нижим судовима, јер пресуде њихове долазе на оцену вишим судовима; али, господо, кад један судија упропасти документа од вредности, кад предуслетне грађане сурово, кад један судија неће да изда масу, док се са примачем најпре не споразуме код своје куће, онда ја мислим, господо, а држим и ви ми нећете спорити, да то не спада у оквир судске независности. И ова законска мера не иде на то, да се оштети судска независност, да судије буду спречене при изрицању правде у суду и примењивању одредаба законских тамо, — и по мом схватању ја сам увек за то, да се то право судијама треба у највећој мери да гарантује.

Један од госпoде предговорника пита: зар се тако чува углед и достојанство судија. Па, господо, ми не можемо ничији углед сачувати. Сваки је позван да свој углед чува и баш да би спречили рушење угледа судијског од појединих непажљивих судија ми и доносимо ове мере законске у нади, да ће оне бити cadre непажљиве судије исправити и свести их у границе законитости и пристојности, јер није ни право, да све судије трпе горке прекоре због неколико судија, који не умеју да цене светињу положаја и светињу дужности. Мени се чини, ако ограничимо овакве судије, који заборављају светињу положаја и своје дужности, да ћемо их овим мерама принудити да то ни једног часа не губе из вида, и да ћемо тиме уздићи достојанство судија. И ми, прихватајући тај предлог, ни на крај памети нам није, да хоћемо да жигосемо све судије, него да их спасемо од појава, које могу штетно утицати на њихово достојанство, на њихов углед.

Друго је то питање: да ли су ове мере довољне, да ли су оштре, да ли ће се тиме постићи онај циљ, онај резултат, који се очекује. Овде се чини покушај у најбољој намери ради ојачања правде и судијског морала; — покажу ли се и ове мере недовољне, нека се нико не зачуди, ако се појави доцније жеља, да се у томе правцу иде даље. Ја признајем, да је положај судија такав, и да је ради њиховог личног угледа њина независност судска потребнија него икоме, потребнија него појединим грађанима, јер све што раде, за све рђаве појаве, прво штета наопа на образ њихов, па тек на образ земље. Ако им је стало до тога, да се очува драгоцен њихов положај и по њихове и по наше интересе, нека се побрину да се очисте рђаве појаве, које су се дешавале. Али данас како се види, да су немоћни да то сами учине, онда треба тражити неког другог и трећег, који ће да очисти оно, чега не треба да буде међу њима, ради њиховог угледа и ради правде у земљи.

Што се мене лично тиче питање: да ли је у овом случају претежнија идеја о независности судској или реалне појаве, које се дешавају по нашим судовима, и које се не смеју трпити даље, — ја ћу вам отворено признати да ћу пре оценити и идеју, да побољшам рђаво реално стање. — И ако у напред кажем, да примам ову законску идеју, немојте мислити, да ми је тешка и отужна идеја о потпуној независности судија, и да се због тога прихваћам ове мере, која можда мало и чена идеју о независности судској, него се ове мере законске лаћам за то, што су тешке и отужне оне појаве, што су се увукле у идеју о независности судској, и кад гласам за овакве мере да се спрече рђаве појаве, имајте уверење, да не гласам против независности судске, него сам за мере, којима се иде на то: да се спречи оно, што је компромитовало идеју о независности судској, што је осрамотило образ државни и оштетило углед правде у овој земљи, — и то све у чистој намери, да се свему томе поврати онај узвишени кредит, за којим ми сви једнодушно тежимо.

Министар правде Мика Кр. Ђорђевић — Господо посланици! Сви разлози, који су данас пали противу члана 38 овога пројекта, изношени су јуче, прекјуче приликом начелне дебате и на дугачко и на широко; и ви сте све те разлоге чули. Чули сте тако исто и разлоге, које сам ја изнео у одбрану предлога; и као оно судија, када саслуша обе парничке стране, изrekli сте своју пресуду.

Да понављам оно, што сам јуче говорно, налазим да је излишно, али, држим да ми је дужност, да исправим неке погрешке у говору госпoде Авакумовића и Срећковића.

Господин Авакумовић погрешно је цитирао речи из мога говора. Ја сам казао ово: да наш Устав не садржи ни једног јединог члана, који прописује дисциплинарне казне о судијама. Базао сам даље и то, да то није ствар Устава него специјалног закона. А да је тако, то је данас и сам он потврдио јер вели: „ако су казне благе могу се поштрићти“.

Господин Срећковић изволео је рећи: „зар један судија узме мито, па да за то буде осуђен на губитак само месечне плате.“ На постављено питање имам да одговорим ово: све казне, које има да изриче министар правде односе се на кривичне дисциплинарне, које су предвиђене § 43 закона о чиновницима грађ. реда; а за узимање мита прописане су за судију казним закоником далеко теже казне.

Видим из говора неколицине предговорника, да их оне речи „ван ње“ јако буне, веле да су растељиве и да се могу злоупотребити. Да бих дао доказа, да предлог овај није потекао ни у каквој рђавој намери, као и да су ове мере предложене једино у одбрану судске независности, ја ево изјављујем пред Народним Представништвом да пристајем, да се речи „ван ње“ избришу. (Вичу: „Нису растељиве! Нека остану.“)

Известилац С. Костић — Као известилац, сматрам за дужност, да вам и овом приликом кажем о овоме члану и ако сам о њему говорно, кад је био начелни претрес о овоме предлогу, — неколико речи.

Овим чланом иде се на то, као што су г. г. из опозиције казали, да се ова судска власт преноси од касационог суда на министра правде. Господо, при решавању о молбама и жалбама, нас може да руководи срце, али треба имати на уму, да је ово начелно питање, јер нико од вас не може тврдити: да је боља гаранција, кад се повери суђење једном човеку, него њима тројици и четворици. То значи, да је јача гаранција кад је суђење колегијално.

Кад постоји закон за једног човека, који украде јагње или бекрија по кафанам, да му суди колегијум, било општинске власти или окружног суда, где суде тројица, а у већим судовима и петорица; кад дакле бранимо гаранције за овакве људе, зашто онда примењивати овде друго начело и тражити да једнога судију суди само један човек. Зар судија не заслужује да и њега суди колегијум, него један човек. Господо, саме кривнице једнога судије, за које министар хоће да узме у своје руке да их може кажњавати, такве су природе, да заиста никад неће судити по доказима и онако како треба него по доставама председника; јер какав је који судија зна најбоље његов председник, а никако не може да зна министар правде, седећи овде у канцеларији. И верујте, господо, ако усвојите то, онда убићете самосталност, омаловажићете ауторитет судија, омаловажићете и сам ауторитет министра правде. И немојте да дочекате време, да нам се каже: кад сте ви лежали по апсанама, добра је била независност судска, а сада, кад сте на влади, није добра.

Ја вас молим, да одбаците предлог министров и да примите одборски извештај.

Потпредседник — Објављујам да је пререс свршен. Приступиле се гласању о овоме члану и о њему гласаће се онако, како га је Државни Савет изменио, нашта је пристао и г. министар правде. Но како министар правде има права, да у своме пројекту чини измене и при самом претресу тога предлога, ја мислим, да се и о тим изменама може тако исто дебатовати у Скупштини. Изволте чути г. известноца, који ће прочитати ову нову измену, коју је сад учинио г. министар правде.

Известилац прочита понова чл. 38, пошто су из истог избрисане ове две речи: „ван ње“. (Жагор).

Потпредседник — То је један додаток о коме још нико говорио није и о коме се може дебатовати; а то је о ономе додатку: да су решења министрова извршна.

Мак. Сретеновић — Ја сам разумео тако, да је госп. министар одустао од тог „и ван ове“, с тога, што су му полагала господа из опозиције хвалећи га, да он то неће и не мисли, но воле после, кад други дође, да ће онај то злоупотребити, и мислим, да Скупштина неће бити противна целом овом закону онако: како је он првобитно предложен; јер без овога неће се ништа овим законом постићи, по што ће несавесне судије много што шта ван службена рада учинити, па за то вар не треба да буду кажњени. И за ово што ће остати не треба савесни на Скупштину и министра да се љуте, већ на њине рђаве другове, које треба да избацују из свог друштва. Он је казао, да се неће томе противити, ако је Скупштина вољна да се речи „и ван ове“ избришу, а волео би да остану, као, и ми, за то сам да остане све по предложеном члану.

Министар правде Мика Кр. Ђорђевић — Господо посланици! Ја сам још у ранијем говору казао, да је мој првобитан предлог био, да министар правде има права да над председницима и судијама изриче казну опомене, укора и губитка тромесечне плате. Казао сам даље и то, да је предлог овај у Државном Савету измењен, и да је министру правде дато право кажњавања над председницима и судијама првостепених судова, и то: опоменом, укором и губитком само једномесечне плате. На ове примедбе Државног Савета ја сам пристао, и данас је то мој предлог. Међутим дошнје сам изјавио, да пристајем, да се речи „ван ње“ у чл. 38 избришу; али сам одма додао, да то чиним једино за то, да би уверио господу посланике, да је и мени мила судска независност, и да ове мере што се предлажу, предлажу се само у тој цели, да очувају судску независност, а никако да је униште.

Народно Представништво нека реши како за добро нађе. Приме ли се речи „ван ње“ или не приме, ја од тога нећу правити питања.

Ст. Д. Рибарац — По члану 77 пословника влада може повући законски предлог, који је Скупштини поднела, док још Скупштина није коначно решила о њему. То значи, чланови владе могу предложити и извесне модификације, донде, док Скупштина није донела дефинитивно решење.

Г. Министар правде излази сада с тим и пристаје, да се изоставе из овог члана ове речи: „ван ње“. То значи, да је то последња измена министра правде и онда једина правилна и пословнику саобразна радња била би у томе, да на основу чл. 72 пословника упути ову ствар одбору, те да он размисли и овој измени и овоме додатку министровом.

У осталом, господо, то би било врло ружно сведочанство о слободоумљу већине скупштинске, кад би одбацила једну меру, коју министар предлаже и која је очито напреднија од првобитног предлога. (Жагор).

Стојан Станковић — Молим вас господо! Г. министар је казао, да није одустао од оних речи: „ван ње“, да се избришу, него је условно тиме ако остане, да његово решење о казни буде извршно. Ја би пре пристао на то, да остану оне две речи „ван ње“, него да оставимо оваку редакцију, да је решење министрово извршно.

Известилац С. Костић — Ја мислим, према ономе, што је г. министар изјавио своју готовост, да би вољан био да се оне две речи „ван ње“ избришу, дакле да је вољан, да се у неколико друкчије редигује овај чл. 38. Ја као известилац примајам, да се овај члан врати одбору, те да се поново редигује.

Потпредседник — Г. известилац је пристао да се ова измена, коју предлаже г. министар правде, врати поново у одбор, те да се она тамо редигује. И кад то известилац тражи, онда се по пословнику то мора извршити тим пре, што има још два члана, који су враћени одбору.

Према томе чл. 37 враћа се у одбор да се измени онако, како је г. министар предложио.

Сада је на реду пројект о изменама закона о истражним судијама. Молим г. известноца да заузме своје место.

Известилац С. Костић прочита пројект, мишљење Држ. Савета и одборски извештај. (Види стр. . . .)

Министар правде Мика Кр. Ђорђевић — Господо посланици! Пре но што би приступили претресу поднесеног пројекта, дозволите да кажем узроке, који су изазвали ову измену чл. 32 закона о истражним судијама.

Као што је познато, ванредна Народна Скупштина донела је закон о истражним судијама. По томе закону (чл. 32) стављено је у дужност министру правде, да га он у року од године дана изврши, т. ј. да за годину дана постави истражне судије у целој земљи. Кад сам приступио послу, видео сам да немам довољан број чиновника да поуним сва места. За то сам се обратио званичним актом на моје колеге и молио их да ми што пре одговоре: колико они имају лица у њиховим министарствима, која би вољна била да се приме за истражне судије, а имају за то нужне квалификације. Оговор сам добио овакав: г. г. министар просвете, иностраних дела, грађевине и финансије јавили су да немају ни једног чиновника. Од г. министра војног добио сам одговор да има два аудитора, који пристају да буду истражне судије, али су они стављали извесне услове односно плате и места, на шта ја по закону нисам могао пристати. Господин министар унутрашњих дела ставио ми је на расположење неколико кандидата, које сам ја и употребио.

По добивеном оваквом извештају, пре него сам поставио лица, која су ми била на расположењу, ја сам се обратио актом на г. министра унутраш. дела да ми јави: где би била најпреча потреба да се поставе истражне судије. Одговор сам добио са значењем места у којима је најпреча потреба, и ја сам тамо и поставио истражне судије.

Из овога, што сам доведе навео, јасно се види, а то тврде званична акта, да се закон о истражним судијама за сада не да извршити, да дакле треба рок продужити.

Но сем ове немогућности појавила се још једна тешкоћа, а то је ова: кад сам поставио ових 20 истражних судија, моје рачуноводство направило је рачун, који ме је доста изненадио. Ових постављених 20 судија, писари, практиканти итд. коштају на 210.000 дин., а када би се све истражне судије поставиле, коштало би од прилике до 1.000.000 дин.

Ето, то су узроци, који императивно траже, да се рок овом закону продужи. А за то време добићемо више кандидата, и моћи ћемо да размислимо о томе, да ли се не би могла завести каква друга установа, која не би коштала тако скупо као ова.

Димитрије Машић — Господо, ја мислим, да је Скупштина по наређењу Устава дужна да донесе закон један, којим би се од сада одузела судска власт од полицијских власти. Ми смо лањске године донели закон о истражним судијама и, разуме се, обавирући се на оскудицу правника, дато је право министру правде, или стављено му је у дужност, да за годину дана приведе у дело тај закон. Ја држим, кад бисмо ми дозволили ово продужење извршења овог закона, онда би то значило, да остаје оно исто старо стање, које је било под старим Уставом: значило би, да и даље остављамо, да полицијске власти врше ислеђења. Г. министар правде рече, да га је од извршења овог закона уздржало и то, што би средске судије много коштале. Јест, господо, да ће коштати, али ми смо сви врло много нападени са ислеђивањем полицијских власти, и кад је још у Уставу наговештено изрично, да се иследна власт одузме од полицијских власти и да се да спремним људима за тај посао, — кад то све постоји, онда, господо, ја држим, да је г. министар могао оправдати себе за тај издатак на истражне судије. Ви знате, господо, да ми имамо међу средским начелницима спремних и неспремних људи, и дозволићете, а то је познато и г. министру унутр. дела, да колико врше ислеђења средски начелници, двојном више тај посао врше средски писари, и то махом људи, који су свршили два или три разреда гимназије; и сад, ако хоћемо да вршимо наређења Устава, хоћемо ли дозволити, да и даље врше та ислеђења ти средски писари, који су врло неспремни за тај посао, при свем томе што Устав наређује, да ту дужност не врше полицијске власти? — Ми не смемо то дозволити, а ако је министру за извршење тог наређења био потребан издатак, он је имао законског ослонаца за тај издатак, и имао је оправданих аката у руци, са којима је могао оправдати тај свој издатак. Али поред тога г. министар правде изволео је навести главни узрок за извршење тог закона, и тај, што нема довољно спремних људи. Ја мислим, да можда не би било довољно правника да заузму места истражних судија, али свакојак био би врло мали број тих места, која би остала незаузета. Од прилике ја се сећам да има неколико места, која заузимају правници, а данас они заузимају места писара. Ти би људи могли бити истражне судије, јер кад су могли постати писари, могли су постати и истражне судије, као што је то случај био и са истражним судијом у срезу крајинском, који је човек пре 4 г. свршио школу, и за те четири године он је проучио као писар свој рад, и нећу за то да кажем, да је то кривица министрова, што је за истражног судију узео човека тако од реда, али, кад је могао узети то, да од писара постави истражног судију једног човека, који је не пуне 4 године провео у судској струци, онда ја држим, да је и остале људе, који су провели по две-три године у судској струци, могао поставити за истражне судије. У том случају министар би имао ослонаца и у секретарима, а напослетку не би сметало да писари привремено врше дужност секретарску, те да се места истражних судија потпуно са правницима. — Поред тога у недостатку тих секретара и писара судских, који би се могли поставити за средске судије, г. министар правде имао би на расположењу и приличан број пензионера, а они би се примили те дужности као и други, пошто су им плате мало веће него ли данашњим истражним судијама. Ја држим да ми не-

мамо права ниш смемо да кроз наочари гледамо на те ствари. Изгледа, господо, као да има неког чуђења и бојазни да се не поврате на ова места напредњаци. За што то, господо?! Чеге се можемо бојати једног часног човека, који као и капетан зависи од министра правде, јер лањске године доносили овај закон, ви сте са установљавањем ових истражних судија поништили и судску независност, јер су они стављени у власт министра правде, и они нису готово ништа друго, него као нови капетани, који су увек зависни од министра, јер су стављени под његову контролу. Дакле, немате се чега бојати, да ће ти људи чинити злоупотребе, јер ће они, као што рекох, бити под непосредном контролом министровом. Дакле, сматрам да кад би се, за истражне судије узело нешто од писара, нешто од секретара првостепених судова, а нешто и од пензионера, кад би их министар узео за истражне судије, да би се на тај начин бар колико толико, ако не и више од половине ових места попунило истражним судијама, и у том случају могли би одобрити, да се г. министру правде даде продужења само још годину дана, за које време има овај закон привести у дело, рачунајући ту још и ту околност, што ће и овогодишњи правници 4 године свршити школу до конца Јуна, и могу одмах отићи за писаре, а стари писари за истражне судије.

Ја сам за то, ако сте вољни, и ако има 10 посланика да ме потпомогну, да се за годину дана још може продужити овај закон. (Не потпомажу га).

Министар правде Мика Кр. Ђорђевић — Господо посланици! Дозволите, да само са неколико речи одговорим поштованом господину предговорнику.

Све што сам казао, то тврде званична акта, која су овде на столу; и ако господин предговорник сумња у то, нека изволи доћи да се о томе лично увери. А где говоре факта, ту голе речи не вреде ништа. (Тако је. Да се реши).

Извештач Сима Костић — Ја сам мислио, да о овоме поднесеноме пројекту неће нико говорити, али г. Машић налази, да је овај пројекат неуместан, јер вели да је много дуг рок, који се ставља за извршење овога закона, и трудно се да докаже, да би министар имао довољно правника да их постави за истражне судије. Ја мислим, да досада нисмо имали ни једног министра, који је штедио државну касу и неће да изврши наређења скупштинска, што му финансијска средства не дозвољавају. Министар би се обратио Скупштини и тражио материјалних средстава за извршење овог закона; али што га не може да изврши, т. ј. сва места да потпуни са истражним судијама, то је узрок што нема довољно правника.

Ви сте, г. Машићу, покушали да докажете, да имамо довољан број правника за ова места, па сте навели један случај, да је у једноме великome срезу — крајинском — остављен за истражног судију један правник, који је пре три године свршио школу. Признајем да има тих случајева, а шта више има и судија првостепених судова, који су пре 3 године свршили школу, али верујте за таквога једног судију не може се с уверењем тврдити, да је спреман. У осталом ја признајем, да може пре доћи да у колегијуму суди један човек, који има две године практике, него да буде извршни судија, јер ће такав човек да се дотерује у колегијуму; али за самосталан рад, да он буде истражни судија, за посао једног истражног судије треба веће и дуже практике, јер тамо нема нико да га подупире, него има сам да се опредељује и сам да тражи начина и помоћи у закону, док овамо у колегијуму може неко и да га потпомаже.

Даље, ви сте рекли, у оправдање својих разлога, да има довољно пензионера. Господо, имајте на уму, да они, који су пензионери са великим платама, да се ти по закону не могу вратити на мање положаје.

Ми имамо пензионираних судија апелационог и касационог суда, началника и других неких чиновника са великих положаја. Крагујевац је, то ја знам, прибежиште за пензионаре, и верујте немамо ни једнога, кога би смо могли означити да буде истражни судија.

Мислим, да је то исто и овде у Београду, јер су и овде чиновници са великих положаја. Дакле не стоји ни тај разлог. И кад је једна неодољива немогућност да се приступи извршењу овога закона, ја мислим да треба примити ове измене, јер се надам да ће г. министар у току овога рока дати сваком срезу истражнога судију.

Потпредседник — Објављујем да је претрес свршен. Гласаће се у начелу за предложене измене. Ко је за то да се предложене измене у начелу приме тај нека седи, а који је противан нека устане? (Устаје само један).

Објављујем да је Скупштина усвојила у начелу ове измене. Сад да пређемо на прво читање.

Извештач С Костић — чита предложене измене са одборским мишљењем.

Потпредседник — Тражи ли ко реч? (Нико).

Стављам на гласање. Ко је за то да се предложене измене приме нека седи, ко је противан нека устане? (Сви седе).

Објављујем да је Скупштина усвојила предложене измене. С тим је свршен први претрес ових измена.

Изволте чути извештај финансијског одбора.

Извештач Јоца Ж. Јовановић чита: предлог (ст...); за тим извештај одбора финансијског.

Народној Скупштини

Одбор финансијски прегледао је предлог г. министра финансије, којим тражи, да се државни издаци за месец Јануар 1891 буџетске године чине по буџету, који је законодавна власт за 1890 буџетску годину одобрила и то до једне дванајстине ($\frac{1}{12}$) годишње суме овог буџета.

Па како још буџет Скупштина није решила за 1891 годину, то је одбор усвојио мишљење г. министра и према томе, част му је предложити да Народна Скупштина изволи то усвојити на основу члана 175 Устава.

19 Децембра 1890 год.
у Београду.

ПРЕДСЕДНИК
ФИНАНСИЈСКОГ ОДБОРА
Рајко В. Тајсић

ИЗВЕШТАЧ,
Ј. Ж. Јовановић

ЧЛАНОВИ:

Јов. С. Јовановић, Д. Ђирковић, П. Срећковић, Др. Лаза Илић, Мил. Марковић, Р. С. Поповић.

Потпредседник — Тражи ли ко реч да говори?

Велизар Кундовић — Мислим да овде сада не може бити говора о овој ствари. По пословнику овај се извештај мора штампати па сутра изнети на претрес у седницу. Такав је пословник, такав је закон, који се мора поштовати. Ако хоћете да мењате закон ви изволите.

Потпредседник П. Вуковић — Ја мислим да не стоји што каже г. Кундовић. Ово није законски предлог, него предлог учињен на основу чл. 175 Устава да Скупштина донесе решење у овом смислу. Чл. 175 Устава гласи овако: (Чита)

„Ако Народна Скупштина није могла да утврди нови буџет пре почетка рачунске године, она може продужити привремено буџет истекле рачунске године, све докле нови буџет не буде утврђен“. Ово је дакле само решење скупштинско, којим се овлашћује влада, да само у току месеца јануара може чинити издатке по старом буџету. Мислим да је ово јасно.

Вед. Кундовић — Овде није питање о томе: хоће ли се предлог усвојити или не, него о томе: може ли се ова ствар сад претресати у Скупштини или не. Ако узмете пословник у руке ваћи ћете да не може данас да се решава него тек сутра. Сваки законски пројект, као што је и овај, то је закон, а ви у овој прилици не смете одступати од закона и доносити решење. Ово је законски пројект, који мора да добије санкцију владаоца.

Потпредседник — Објављујем да је претрес свршен. И стављам на гласање: Ко је за то да се извештај овај прими нека седи, ко је противан нека устане? (Сви седе). Објављујем да је Скупштина усвојила мишљење одборско.

Господо. Данас је исцрпен дневни ред, али како се појавила жеља код народних посланика, да празнике Христовог рођења проведу код својих кућа, председништво налази да данашњу седницу закључи, ако је Скупштина вољна? (Вољна је) А другу закаже за 16 јануар идуће године. Је ли вољна Скупштина? (Јесте). На дневном реду биће прво читање закона о штампи. Данашњу седницу закључујем а другу заказујем за 16 јануар идуће године.

Господо. Председништво жели да народни посланици весело проведу празник Христовог рођења у кругу својих породица. (Даље се није чуло од усклика посланичких: живело председништво).

Састанак је закључен у 12 часова у подне.

37 САСТАНАК

16 јануара 1891 год. у Београду

ПРЕДСЕДАВАО ПРЕДСЕДНИК
Никола Пашић

СЕКРЕТАР
Др. Станојло Вукчевић

Почетак у 10 часова пре подне.

Присутствовали су г. г. министри: финансије, грађевина, правде, и просвете и црквених послова.

Председник — Састанак је отворен. Пре него што пређемо на дневни ред, да видимо има ли довољног броја посланика? (Секретар Љуб. П. Ђирић прозива.)

После прозивке.

Председник — На окупу има 82 посланика. Нису дошла још ова господа: Анта Радосављевић, Аврам Бељић, Благоје Божић, Богосав Поповић, Божа Кунатровић, Видоје Невесињац, Влајко Тадић, Данило Јовановић, Дим. Димовић, Дим. Машић, Ђока Анђелковић, Јанча Јовановић, Јов. Ђаја, Јов. Милић, Јов. Николић, Коста Борисављевић, Коста Таушановић, Лаза Илић, Лаза Бошковић, Лаза Лазаревић, Лаза Милосављевић, Љуба Новаковић, Максим Сретеновић, Мата Максимовић, Милија Миловановић, Милојко Лешјанин, Мијаило Веселиновић, Милош Богдановић, Младен Живковић, Павле Ранковић, Павле Станковић, Радисав Митровић, Радоје Костић, Раша Нипић, Риста Поповић, Савко Ђусић, Сима Костић, Срет. Гогоић, Стева Миљковић, Стева Нешић, Стојан Станковић, Тодор Туцаковић, Тома Бајичић, Трив. Милојевић, Урош Вукићевић, Павле Вуковић. Према томе има апсолутна већина те можемо приступити раду.

Изволте чути протоколе 35 састанка:

Секретар В. Младеновић — прочита протокол 36 састанка.

Председник — Има ли ко од г.г. посланика да примети на састав протокола? (Нема).

Пошто се нико не јавља за реч, стављам на гласање: прима ли Скупштина прочитани протокол? (Прима).

Усвојен је.

Изволте чути молбе и жалбе, које су Скупштини дошле.

Секретар Љ. П. Ђирић чита:

Јефта Ракић, произвођач дувана, из Крајева, моли Н. Скуп. да реши: да му се о његовом трошку одреди трећа комисија, која ће му оценити дуван правичније од прве две;

Пироћани моле да Нар. Скупштина реши: да се укину сеоски дућани;

Нишка акционарна штедионица, моли Нар. Скупштину, да реши: да се од штедионице не наплаћује по други пут пореза за 1885 и 1886 год.;

Краљевчани моле Нар. Скупштину: да се укину сеоски дућани, да се изврши начело поделе рада и да се закон о наплаћујућим измени тако, како ће се на истима моћи наплаћивати само стока;

Ница Њађевић и Стан. Радуловић, из Мироча ср. поречко-речног, моле Нар. Скупштину, да нареди, да им се исплати реквизиција.

Јеремија Недић из Теочина, ср. таковског, опуномоћен од сељана свога села, моли Нар. Скупштину, да се учине неке измене у закону о порезу;

Јефто Јелисавчић из Б. Баште моли, да Нар. Скупштина реши да му се исплати реквизиција;

Аранђел Вахрам, телеграфиста из Ниша, моли Нар. Скупштину, да му или уважи године проведене у служби турске државе, или накнади дугове, које је починио, радећи за српску ствар;

Сељани села Слатине, среза и окр. крајинског, моле, да Нар. Скупштина реши, да се могу одвојити од села Михаиловца и образовати засебну општину, пошто имају 5000 дин. капитала за подизање школе и цркве, и 197 пореских глава за сада, но у 1891 год. имаће их више од 200;

Сељани села Мирача, моле да се одвоје од општине голубињске и да образују за себе општину;

Сељани из Бресја у срезу рес. окр. моравском, моле, да се одвоје од општ. главанске и да образују за се општину;

Еснаф маханско-кафански из Свилајница моли Нар. Скупштину да реши: да се укине акције на пиће и изведу друге реформе у њовим радњама;

Суд и одбор општине бањске у ср. студ. окр. рудничком моле да се што пре подигне на Ибру мост код Рашке и да се регулише пут од Бање до Лучице;

Јефрем Ивановић из Себимиља у ср. студ. окр. рудничком жали се против решења Државног Савета.

Еснаф механско-кафански из Ђуприје моли да се укине акције на пиће;

Петар А. Ницковић, земљоделац из Милићевца у ср. так. окр. руд., јавља Нар. Скупштини злоупотребе бив. председника Милије Радуловића општ. милићевачке;

Никола С. Илић свешт. из Страгара жали се против поступака јеромонаха ман. благовештенског.

Никола Поповић каф. из Ђуприје моли да му се исплати реквизиција;

Сара удова поч. Симона Павићевића бив. пред. општ. ивањичке моли за држ. помоћ;

Занатлије из Јагодине моле да се уведу разне реформе;

Грађани из Глибовца у ср. јасен. окр. подун моле да се спорови о разводу брака код дух. суда брже свршавају;

Сељани из општ. столске у ср. лужнички окр. нир моле Нар. Скуп. да им се понова премери земљиште;

Еснаф механско-кафански, из Параћина, моли Нар. Скупштину да се укине акције на пиће и изведу друге реформе;

Живота Тошић из Водња (окр. подун.) моли да се друштво уреди продаја и куповина имања;

Сељани из Водња (окр. подун.) моле да се одвоје од општине петријевске;

Грађани из Крушевца моле да се не забрани продаја пресних опанака;

Суд и одбор општ. милочајске у ср. жички окр. руд. моле да приватни сопственици морају заграђивати своју шуму;

Еснаф мех.-каф.-пекарски из Круња моле да се укине акције на пиће и уведу друге реформе;

Сава Цветковић трг. из Жабара моли Нар. Скуп. да она нареди, да се закон о сеоским дућанима поштује и врши;

Суд општ. плошке честита срећан рад скупштински и моли је да му учини неке олакшице;

Коста Цветковић војни инвалид из Жабара моли Нар. Скуп. да му наплати дуг од дужника;

Еснафи из Ужице моле Нар. Скупштину да се допуне и поопштре неки §§ грађ. поступка;

Милош Станковић из села Тијава среза драгачевског моли: да му се поврати земљиште продано за порезу;

Јанићије Смиљанић из Ужице моли да Нар. Скупштина изврши наплату 110 ком. признаница претатих управи зајма;

Трифун Симић обућар из Ивањице, жали се против пресуде првостепеног и касационог суда;

Сељани из Криваче у срезу голубачком, моле да се њихово село одвоји од општине дворшкве и да чини општину за се;

Сељани из Каменице у срезу жич. окр. руднич. моле да се не забрањује продаја пресних опанака;

Голуб Гарашевић и још 15 сељана из Бобова (у ср. ресавском окр. моравском) моле да не плаћају порезу на два места

Миладин Стевановић из Прилика (у срезу морав. окр. ужичком) моли за исплату једне реквизиционе признанице;

Павле Јешић трговац из Пожеге, моли за исплату реквизиционе признанице;

Румена, удова Станка Јовановића, бив. војног капетана моли за инвалидску потпору;

Јован М. Јовановић, књиговођа дринске дивизијске команде, моли да му се признају извесне године службе;

Ђорђе Матић из Витановца у ср. бело-палан. окр. нир. жали се против суда окр. пиротског.

Смедеревска кредитна банка моли, да изврши власти брзо и тачно извршују судске пресуде;

Јован М. Стојиљковић из Крушевца, жали се против управе монопола дувана, што му је дуван неправилно оцењен;

Сељани села Милатовца у ср. и окр. крагујевач жале се што су одвојени од цркве Грничарице и придани ресничкој цркви;

Сава Стевановић писар начелст. окр. ужич. а вршилац дужности писара среза црногорског, моли да му се године проведене у учитељству, урачунају у указне године службе;

Алекса Грубановић, комесар жељезн. полиције у Ристовцу моли да му се године проведене у учитељству урачунају у указне;

Министар правде моли за одобрење да се могу ставити под суд Др. А. Илић, Ст. Рибарац, Мих. Ристић и Дим. Машин народни посланици;

Испедни судија ужички моли и по други пут Н. Скуп. да се може отпочети кривично ислеђење над Рад. Митровићем и Живком Малопапцем народним посланицима;

Стојан Рибарац — Молим за реч за једну напомену на једну прочитану молбу.

Председник — Молим вас, ове молбе још нису упућене одбору.

Ст. Рибарац — Молим вас да учиним само ову напомену. За све друге захтеве истражних судија стоји у исто време и квалификација дела, али само за онај захтев у акту односно мене, то не стоји. У акту се вели, да се ја оптужим за више кажњивих дела, а под тим се могу рачунати и дела која су недостојна човека а још више посланика. Изјављујем Скупштини да ја нисам оптужен ни за какво друго кажњиво дело но само за дело политичке природе.

Председник — Све ове молбе и жалбе, које су прочитане, упутиће се дотичном одбору и он ће донети о њима своје мишљење. Изволте чути два предлога посланичка.

Секретар Љ. Ђирић чита:

ПРЕДЛОГ

Народној Скупштини

У вароши Чачку постоји нижа гимназија са 4 разреда. Бројем ђака који се уче у овој гимназији, она стоји на 7-ом

или 8-ом месту у целој краљевини, у томе превазилази 26 других вароши и варошица, у којима са далеко мањим бројем ученика постоје или таки исти заводи или и читава осмо-разредне средње школе (гимназије). Доказ о овоме може се видети у I књизи I свес. „Наставника“, листа професорског друштва од ове године.

Па како се у овој гимназији стижу ученици из више околних места, којима је по географском положају Чачак најближи за средње школску наставу и како и сам чачански (сада руднички) округ даје врло велики број ђака махом сиротних родитеља, који по свршењу 4 разреда не могу своје школовање наставити у којој другој вароши због сиротине; а чачанска нижа гимназија има све услове за целу гимназију, што је нарочито и министарству просвете познато, које је и само са чачанском општином увек овоме заводу довољно пажње поклањало, па с тога би нужна и потребна била установа потпуне гимназије.

У Чачку је као најстарија гимназија у Србији постојала све до 1845 год. када је највишим решењем од 1 августа исте год. В.Н. 1218 (види просветни зборник стр. 116). премештена у Крагујевац, којом је приликом Чачак пуње 24 године остао без гимназије и према томе право би било да се најстаријем заводу на овај начин поврати негдашња важност.

Установом целе гимназије у Чачку неби данас био никакав терет за државу, јер овај завод располаже са свима потребним средствима за једну потпуну гимназију, а сама пак општина вољна је према својим средствима и даље сносити терете и трошкове, ако би они потекли установом целе гимназије.

На основу изложених разлога част ми је Народној Скупштини предложити:

Да изволи на основу § 1. закона о устројству гимназија и његове измене од 31 октобра 1886 год. решити, да се чачанска нижа гимназија подигне нв ступањ целе осморазредне гимназије, какве су и по другим местима установљене.

17 Децембра 1890 год.
у Београду.

Предлагач
Сретен М. Гогић
нар. посланик

ПРЕДЛОГ

Народној Скупштини

Представништву Народном познато је, да је законом извесан део непокретног имања, па и од покретности, волови, кола, плуг, кућа са окућницом и т. д. земљоделац осигуран од приватних дугова а то је и потреба захтевала, а наш занатлија баш ни са чим, сем најнужним алатом, па да би занатлија и раденик који једва животари бар у неколико осигуран био те тиме и државна би пореза сигурнија била, то се налазим побуђен Народној Скупштини предложити:

Измене и доцуне

у

Закону грађанског судског поступка и то:

У тачци 4 §. 471 да се изоставе речи „рукодјелцу најнужнији алат“, а додати „занатлији и раденику у опште који нису испунили §§. 5 и 6 трговачког закона“, алат, нужно покућство, а у израђеном и неизрађеном стању, или на каквом производу који му се на руковању као његов капитал налази по процени до 300 динара закључно, или до оволике суме у непокретном имању ако друго ништа нема.

17 Децембра 1890 год.
у Београду.

Предлагач
Срет. М. Гогић

Председник — Ова два предлога упутиће се одбору за преглед и оцену посланичких предлога. Сад приступамо подели Скупштине у одсеке.

Секретар Љ. Јоксимовић — извлачи листе из кутије и чита поделу посланика по секцијама.

I Одсек.

Младен Марковић, Пера Велимировић, Ђорђе Брачинац, Тодор Радовановић, Војин Ђирковић, Живан Живановић, Максим Сретеновић, Јован Ђаја, Драгољуб Илић, Новак Милошевић, Милија Миловановић, Мика Спасојевић, Сава Величковић, Лазар Милосављевић, Таса Вукосављевић, Марко Петровић, Милан Поповић, Гига Гершић, Живко Малопарац.

II Одсек

Михаило Вујић, Младен Живковић, Филип Милојевић, Љуба Јоксимовић, Ранко Тајсић, Илија Мојић, Павле Станковић, Ранко Петровић, Благоје Божић, Никола Протић, Димитрије Димовић, Милан Глигоријевић, Коста Динић, Коста Јовановић, Ат. Вузовић, Милан Ђурић, Јованча Стојановић, Лазар Ђушковић, Мата Максимовић.

III Одсек

Станко Петровић, Јован С. Јовановић, Вуча Николић, Јован Милић, Јован Авакумовић, Тома Бојичић, Ђорђе Ђоровић, Паја Вуковић, Живојин Величковић, Панта Срећковић, Риста Поповић, Витомир Младеновић, Милун Миљковић, Сима Костић, Раша Нивић, Милојко Лешјанин, Михаило Ристић, Стојан Рибарац, Тодор Туцаковић.

IV Одсек

Лука Лазаревић, Коста Јуришић, Љуба Новаковић, Радоје Костић, Таса Николајевић, Андра Николић, Стева Ристић, Никола Живадиновић, Мата Радојковић, Драгиша Станојевић, Таса Ђикић, Милутин Гарашанин, Велизар Кундовић, Станча Виденовић, Урош Вукчевић, Љуб. П. Ђирић, Влајко Тадић, Алекса Ратарац, Стојан Станковић.

V Одсек

Станоје Нешић, Павле Ранковић, Живан Радосављевић, Добросав Ружић, Сретен Гогић, Димитрије Катић, Никола Пашић, Аврам Бељић, Арса Дреновац, Арсеније Прић, Станојло Вукчевић, Савко Ђусић, Богосав Поповић, Милан Мостић, Анта Рајичић, Младен Аксентијевић, Коста Влајић, Лаза Илић, Јован Поњавић.

VI Одсек

Анта Радосивљевић, Раде Протић, Милош Обркнежевић, Ал. Васиљевић, Видоје Невесињац, Милош Богдановић, Ваца Манојловић, Стеван Максимовић, Јанча Јовановић, Лазар Лазаревић, Вића Радовановић, Никола Ристић, Андра Љубичић, Божа Кунагровић, Јоксим Павловић, Димитрије Ђирковић, Радисав Митровић, Мих. Веселиновић, Димитрије Машић.

VII Одсек.

Данило Јовановић, Коста Борисављевић, Мих. Ђр. Ђорђевић, Арсеније Прокопијевић, Димитр. Илићковић, Стеван Миљковић, Миливоје Јосимовић, Љубинко Милићковић, Илија Душманић, Тривун Милојевић, Лазар Миловановић, Стеван Нешић, Јован Николић, Коста Таушановић, Тома Јовановић, Ђока Анђелковић, Јоца Ж. Јовановић, Пера Максимовић, Мих. Поповић, Милош Марковић.

Председник — Скупштина је подељена у одсеке. Ви сте чули да су овде прочитане неколике молбе, у којима се моли Скупштина да реши, да се могу извесна г. г. посланици узети на одговор за дела која су кажљива по закону о штампи.

Изволте чути шта наређије чл. 121 пословника (чита):

(наставиће се)